

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative
(aspecte privind independența Băncii Naționale)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative este elaborat de Banca Națională a Moldovei (în continuare - BNM), iar în temeiul pct. 45 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 și pct. 6 subpct. 9) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 696/2017, este promovat de către Ministerul Finanțelor.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Conform angajamentului asumat de BNM în Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 306/2025 (Clusterul 3 „Competitivitate și Creștere Incluzivă”, Capitolul 17 „Politica economică și monetară”, anexa A, acțiunea normativă nr.4 a fost elaborat proiectul de lege care asigură implementarea prevederilor din:

- Articolul 3 aliniatul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), articolul 119 aliniatul 2, articolul 123, art. 127 aliniatul (1), articolul 130 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și articolele 7, 14 și 21 aliniatul (1) din Protocolul nr. 4 privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (Statutul SEBC/BCE);
- Regulamentul (CE) nr. 3603/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de precizare a definițiilor necesare aplicării interdicțiilor menționate la articolele 104 și 104b alineatul (1) din tratat;
- Regulamentul (CE) nr. 3604/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de stabilire a definițiilor pentru aplicarea interdicției accesului privilegiat prevăzute la articolul 104a din tratat;
- Decizia (CE) 98/415 privind consultarea Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În contextul statutului de țară candidată la UE, acordat Republicii Moldova de către Consiliul European în anul 2022, o prioritate consemnată reprezintă alinierea legislației naționale la legislația Uniunii Europene. În acest sens, potrivit articolului 131 din TFUE, fiecare stat membru se asigură că legislația sa națională, inclusiv statutul băncii sale centrale, este compatibilă cu TFUE și cu Statutul SEBC/BCE. Acquis-ul în domeniul politicii economice și monetare conține norme specifice care impun independența băncii centrale, interzic finanțarea directă a sectorului public de către banca centrală și interzic accesul privilegiat al sectorului public la instituțiile financiare.

În acest context, în Raportul privind Republica Moldova 2025 (SWD(2025) 758 final/4.11.2025), aferent Comunicării din 2025 a Comisiei Europene privind politica de extindere a UE, se menționează că în ceea ce privește politica monetară, sunt necesare acțiuni suplimentare pentru consolidarea independenței funcționale, instituționale, personale și financiare a băncii centrale, în special în ceea ce privește independența instituțională, pentru a preveni ingerințele din partea Parlamentului, a Guvernului și a oricărei alte terțe părți.

Totodată, sunt necesare ajustări ale cadrului normativ în vederea consolidării interdicției de finanțare de către banca centrală a sectorului public și a interdicției de acces privilegiat a sectorului public la instituțiile financiare, în linie cu prevederile TFUE.

De asemenea, aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană implică consacrarea legislativă a competențelor BNM aferente participării în activitatea Sistemului European al Băncilor Centrale.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În vederea implementării acquis-ului UE, se propune, prin proiectul de lege, modificarea corespunzătoare a prevederilor Legii nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, Legii nr. 160/2023 cu privire la garantarea depozitelor în bănci, Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și a Legii nr. 202/2017 privind activitatea băncilor.

1. În vederea fortificării independenței instituționale, funcționale, personale și financiare a BNM, este consolidată autonomia decizională a BNM în raport cu Parlamentul și Guvernul, prin modificarea art. 1 alin. (2), art. 5 alin. (1) lit. c) și alin. (5), art. 6 alin. (1), alin. (4) și alin. (5), art. 8 alin. (2) și alin. (3), art. 37 alin. (2), art. 69 alin. (1) și (2) din Legea nr. 548/1995. La fel, este precizată independența BNM în raport cu Curtea de Conturi, prin modificarea art. 21 alin. (2) din Legea nr. 548/1995.

2. În vederea alinierii legislației naționale la acquis-ul UE, este fortificată interdicția finanțării monetare a sectorului public (prevăzută la art. 123 din TFUE) prin modificarea art. 41, art. 70¹, art. 76¹ din Legea nr. 548/1995 și art. 6 alin. (2) lit. f), art. 44 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 160/2023. La fel, prin proiectul de lege se consolidează interdicția de acces privilegiat al sectorului public la instituțiile financiare (prevăzută la art. 124 din TFUE) prin abrogarea alineatului (2) al art. 39 din Legea nr. 548/1995.

Alinierea legislației naționale la prevederile TUE, TFUE și Statutului SEBC/BCE privind independența băncii centrale și participarea acesteia în cadrul SEBC se asigură prin modificarea art. 4 alin. (2), art. 6 alin. (4)-(6), art. 7¹, art. 23 alin. (12), art. 36, art. 72 din Legea nr. 548/1995 și art. 131 alin. (1) din Legea nr. 202/2017. Mecanismul de subscriere și vărsarea a contribuției la capitalul BCE se va efectua în conformitate cu Statutul SEBC/BCE, inclusiv conform prevederilor art. 47 din Statut.

3. În vederea reglementării exigenței de consultare a Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare, se propune completarea art. 6 din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei.

4. În vederea consolidării guvernantei instituționale în cadrul BNM, proiectul de lege conține și unele ajustări/completări ale Legii nr. 548/1995 (art. 34 alin. (7), art. 35 alin. (1), 70¹ alin. (1)). La art. 70¹ alin. (1) se reglementează că delimitarea bunurilor mobile pe domenii (domeniul public și domeniul privat) și atribuirea bunurilor mobile la domeniul public sau domeniul privat se realizează de Banca Națională conform reglementărilor sale interne (având în vedere că actualmente nu este clar prevăzut un mecanism de delimitare a unor astfel de bunuri, fapt remarcat de BNM în contextul examinării proiectelor de acte normative ce țin de administrarea bunurilor proprietate publică).

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Luând în considerare că acest proiect de lege are drept scop alinierea la acquis-ul UE în domeniul politicii economice și monetare, opțiuni alternative nu au fost identificate.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul de lege nu prevede careva cheltuieli din contul bugetului public național.

4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil.
4.4. Impactul social
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
În procesul de elaborare a proiectului de lege, au fost luate în considerare prevederile articolului 3 alineatul 3 din TUE, articolul 119 alineatul 2, articolul 123, art. 127 alineatul (1), articolul 130 din TFUE și articolele 7, 14 și 21 alineatul (1) din Protocolul nr. 4 privind Statutul SEBC/BCE, precum și prevederile Regulamentul (CE) nr. 3603/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de precizare a definițiilor necesare aplicării interdicțiilor menționate la articolele 104 și 104b alineatul (1) din tratat; prevederile Regulamentul (CE) nr. 3604/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de stabilire a definițiilor pentru aplicarea interdicției accesului privilegiat prevăzute la articolul 104a din tratat; prevederile Deciziei (CE) 98/415 privind consultarea Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege a fost publicat pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor și pe portalul particip.gov.md și poate fi accesat la următorul link: https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiect-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-aspecte-privind-independententa-bancii-national/16375
În conformitate cu art. 32 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte privind independența Băncii Naționale), va fi remis spre avizare autorităților și instituțiilor interesate și va fi supus consultărilor publice, iar în scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul va fi plasat pe pagina web oficială Ministerului Finanțelor și portalul particip.gov.md.
7. Concluziile expertizelor
Potrivit art. 34 alin.(1), art. 35-37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte privind independența Băncii Naționale), urmează a fi remis Centrului de Armonizare a Legislației, Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției pentru a fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația UE, expertizei anticorupție și, respectiv, expertizei juridice.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul de Lege nu afectează concepția generală ori caracterul unitar al actelor legislative cu care se află în conexiune. Totodată, normele proiectului ce presupun colaborarea cu organismele Uniunii Europene se propun a intra în vigoare la data aderării RM la UE.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea proiectului dat de Lege nu necesită modificarea altor acte normative sau elaborarea cadrului normativ secundar de punere în aplicare.

Secretară de stat

Elena GRUMEZA